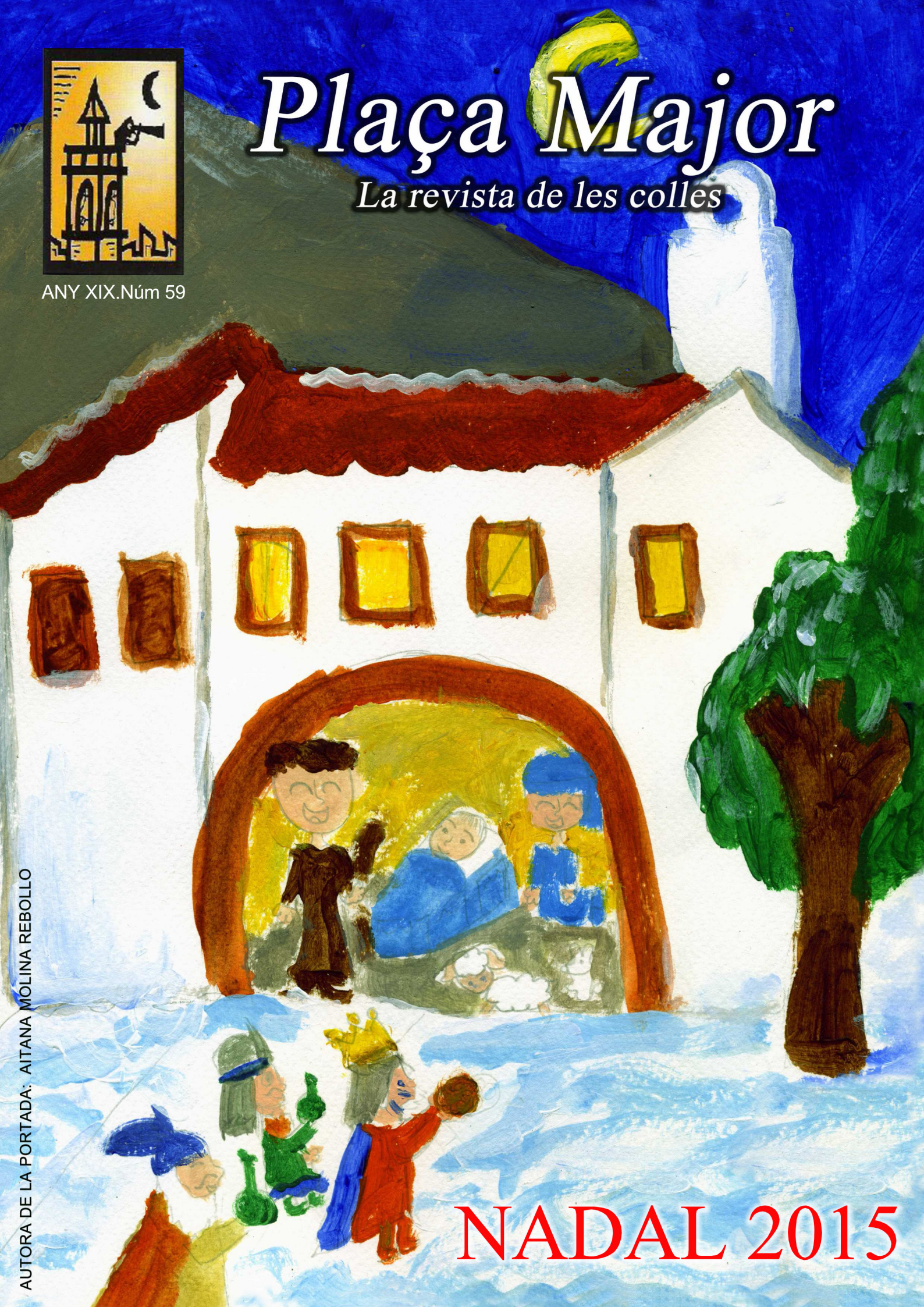

ANY XIX.Núm 59

Plaça Major

La revista de les colles

AUTORA DE LA PORTADA: AITANA MOLINA REBOLLO

NADAL 2015

CRÈDITS:

ANY XIX. Número 59.
 Revista de la Federació Colles de Castelló. Nadal 2015
 Revista quadrimestral
 Nadal 2015
 Castelló de la Plana
 Tiratge: 450 exemplars
President: José Luis Santolaria i Salisa (Colla El Farolet)

Coordinadores:

- Sònia Alegre i Sanz (Colla El Magre)
- Rosa M. Barreda i Barreda (Colla L'Olla)

Col·laboren en aquest número:

- Carmina Beltrán Sanfeliu (Colla No mos volen)
- Sergio Malave Palmarés (Colla Diables de Castelló)
- Antoni Àguila Fillol (Colla Xaloc)
- Jesús López López (Colla Botifarra)
- Eva Edo Gómez (Colla Xupla Xarcos)
- Laura Alegre i Sanz (Colla El Magre)
- Paloma Mora Goterris
- Manuel Ruiz Polo (Colla Tombatossals)
- José Juan Sidro Tirado (Colla El Pixaví)
- Joan Josep Trilles i Font (Colla El Mitget)

Assessorament lingüístic:

Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Jaume I

Portada: Aitana Molina Rebollo

Maquetació: Manuel Ruiz Polo

Edita: Federació Colles de Castelló

Imprimeix:

Impremta Provincial de la Diputació de Castelló

Dip. Legal CS-80-96

ISSN 1695-5471

Presentació d'originals: Palau de la Festa
 carrer del Riu Sella, núm. 1. 12005 Castelló de la Plana

Nota: Plaça Major no es fa responsable de l'opinió
 dels seus col·laboradors en els treballs publicats,
 ni s'hi identifica necessàriament.

SUMARI

- **Editorial:** Per Nadal, un pas de pardal.....pàg.2
- **L'Entrevista:**
 Aitana Molina Rebollo "Un Betlem en la Magdalena".....pàg.3-4
- **II Concurs de postals nadalenes**
 Federació de Colles de Castelló.....pàg.5
- **Coneixent-nos:** El Pixaví:pàg.6-9
- **Xafardecolles**.....pàg.10-13
- **Coses d'ací:** Normes, les de Castelló.....pàg.14-15
- **Donem la nota:**
 La dolçaina en les festes d'interès turístic.....pàg.16-19
- **Racons:** La plaça Major.....pàg.20
- **A la taula i al lliit, al primer crit!** : El forn d'Adell....pàg.21

Per Nadal, un pas de pardal...

Llarga i bonica és la dita en la nostra llengua, que ens informa com a partir del solstici d'hivern, que té lloc el 21 de desembre, els dies comencen de nou a créixer. Això no obstant, la dita no comença a data 21 de desembre, sinó el dia 13 de desembre, dia que el calendari catòlic dedica a santa Llúcia.

Tot i que presenta diferents versions, a Castelló, la més habitual és aquesta versió: "Per Santa Llúcia, un pas de puça; per Nadal, un pas de pardal; per Sant Esteve, pas de llebre; per Any Nou, pas de bou i pels Reis, bèstia (o ase) és qui no ho coneix". Aquesta inexactitud és fruit del fet que aquesta dita és una dita molt antiga, anterior a l'any 1582, any en què el calendari julià – e desembre –dia en què els dies comencen a allargar– es va passar a celebrar el 13 de desembre.

Siga com siga, quan comencem a sentir aquest refrany la fi de l'any està arribant i amb la fi, la celebració d'una de les festes més importants de l'any... Faltarà poc per a encendre llums a tot a orri; per a escoltar les nadales per tot arreu; per a sopars i dinars i més sopars i dinars; per a menjar torrons i pastissos; per a muntar pessebres i arbres de Nadal; per a anar a veure el Betlem de la Pigà i, en acabar, menjar-nos un bon tros de carabassa "ben torrà"; per a enviar les postals nadalenes, ja siga amb mètodes tradicionals o fent ús dels avanços tecnològics; per a anar a visitar l'Home dels Nassos que, el dia 31 de desembre, cada any s'amaga darrere de la porta de l'església de la Sang, perquè les xiquetes, els xiquets de Castelló i altres persones més crescutetes vagen a visitar-lo, per a comprovar que té tants nassos com dies li queden a l'any. També haurà arribat l'època dels retrobaments i les visites, i com mana la tradició haurem d'acudir a una cita molt important: anar al Grau a rebre a Ses Majestats els Reis Mags d'Orient que vénen directes de les illes Columbretes, on han parat per a agafar les forces que els calen per a repartir regals a tot el veïnat... I, en arribar la nit, promptet a cantar el Tírorí i a dormir, esperant que vinguen ben carregats! Amb aquestes dates ha arribat també el número de Nadal de la revista Plaça Major que, com veureu, ha canviat un poc la seua imatge i a partir d'ara, estarà coordinada per nosaltres: Sònia Alegre (Colla El Magre) i Rosa Barreda (Colla L'Olla). Esperem que us agraden els canvis fets i esperem també, que ens ajudeu a fer d'ella un veritable mitjà de comunicació per al món de la festa i en especial, per al món de les colles. És per això, que no volem desaprovechar aquest editorial per a cedir un espai a tota aquella persona o col·lectiu fester que tinga alguna cosa a dir. Dit açò sols ens resta desitjar-vos molt bones festes i millor any!

Sònia Alegre (Colla El Magre)
 Rosa Barreda (Colla L'Olla)

ENTREVISTA A L'AUTORA DE LA PORTADA: AITANA MOLINA REBOLLO "UN BETLEM EN LA MAGDALENA"

Aitana Molina Rebollo és l'autora de la portada de la revista del número de Nadal 2015. Té nou anys i ha estat la guanyadora del II Concurs infantil de postals nadalenques, convocat per la Federació Colles de Castelló. Com estableixen les bases de l'esmentat concurs, el dibuix guanyador seria la postal de felicitació de la Federació de Colles i, a més, seria la portada d'aquest número de la Revista Plaça Major, i a més, com és costum, l'autora de la portada seria entrevistada.

Una vegada li donem l'enhorabona a Aitana per ser la guanyadora del concurs, comencem l'entrevista:

RBB. - Estàs contenta per haver guanyat el concurs?

AMR. - Sí molt, em va fer molta il·lusió quan mon pare va arribar a casa i m'ho va dir. Estic molt emocionada!

RBB.- D'on vas traure la idea ?

AMR.- La idea me la va donar mon pare, i com em va agradar molt vaig dibuixar un "Betlem en la Magdalena".

RBB.- Quin tipus de material has usat per a fer el dibuix?

AMR.- Primer el vaig dibuixar a llapis i després el vaig pintar amb pintures acríliques, que taquen molt però jo vaig amb molt de compte de no tacar-me perquè la mare no em rinya.

RBB.-Has participat en altres concursos de dibuix?

AMR.- Sí, en el concurs "Ven a pintar a Lledó" he participat els anys 2014 i 2015 i he guanyat el segon premi els dos anys.

RBB.-Quan et vas adonar que t'agradava dibuixar?

AMR.- Quan tenia cinc anys vaig participar amb l'Escola Pia en el concurs de dibuix que es presentava per classes i jo vaig guanyar el primer premi de tercer d'infantil i com el premi van ser vales de material per dibuixar, vaig començar a pintar i a casa tinc una llibreta plena de dibuixos. També m'agrada fer dibuixos de dissenys de moda.

Aitana és una xiqueta alegre i espontània i em sorprèn quan de moment em pregunta.

AMR.- Què tindrà de premi en aquest concurs?

RBB.- És una sorpresa Aitana! El dia 14 de desembre quan es faça l'entrega de premis ja veuràs els regals tan xulos que han preparat les empreses col·laboradores per als guanyadors...

AMR.- Però, jo el que vull saber..És molt gran?

RBB.- Ha! Ha! Ha! Aitana, sí és molt gran no el podràs agafar!

Aitana es queda pensativa... I seguim

RBB.- Vas a classes de dibuix?

AMR.- Sí, des dels set anys vaig una vegada a la setmana a l'estudi Cris-art, on aprenc molt!

RBB.- Quines altres activitats practiques?

AMR.- Tinc la setmana superocupada amb gimnàstica rítmica, judo i a les Escoles Pies, aprenc a tocar el piano.

RBB.- Amb tantes activitats com van les notes?

AMR.- Molt bé! Encara que tinc molts deures.....

Em comenta la seua mare, Laura, que Aitana és una xiqueta molt inquieta i activa, però que quan es posa a dibuixar es relaxa molt

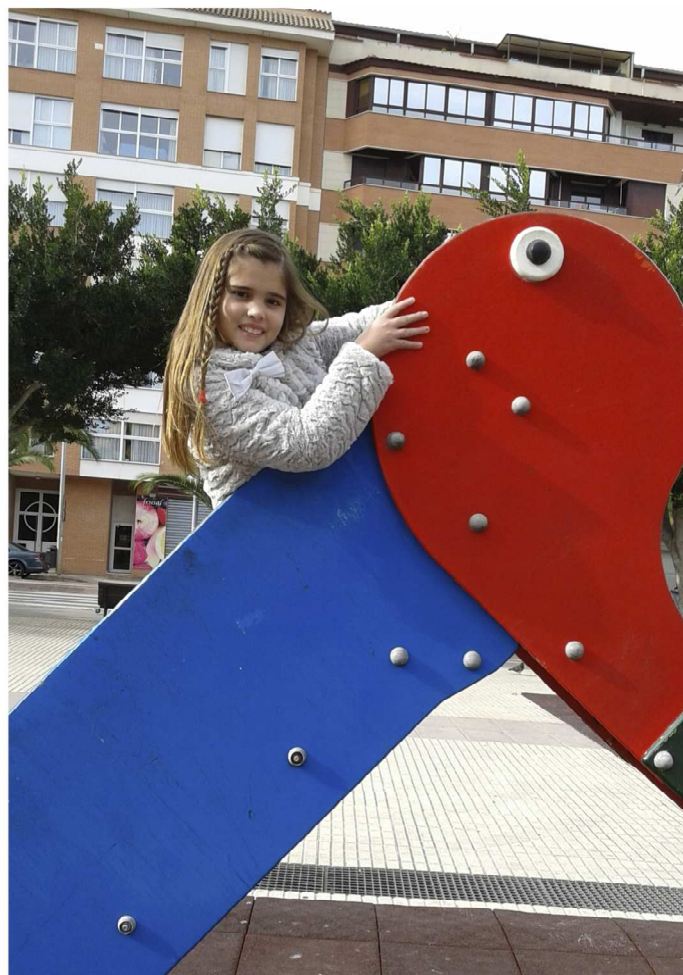
RBB.- T'agradaria tornar a participar l'any vinent en el concurs?

AMR.- Sí, clar! M'encantaria.

Aitana és la filla de Martín i Laura, membres fundadors de la Colla La Corbella, des d'ací vull donar l'enhorabona als pares i a tota la Colla: felicitats!

He gaudit molt durant l'entrevista, Aitana és una xiqueta encisadora que, a més, m'ha contat que prendrà la Comunió l'any pròxim amb la seua germana Carla, qui també ha obtingut premi en una de les seccions per edats en aquesta segona edició del Concurs Infantil de Postals Nadalenques de la Federació de Colles de Castelló.

Novembre de 2015
Rosa Maria Barreda Barreda

II CONCURS INFANTIL DE POSTALS NADALENQUES

El dibuix guanyador de II Concurs infantil de postals nadalenesques, organitzat per la Federació Colles de Castelló, i patrocinat per:

Limpiezas Ferrer

Pirodisfraz

Papereria Jorvan

Junta de Festes i

Diputació de Castelló

com podeu veure és la portada de la revista de Nadal i també serà la postal amb la qual es feliciten les festes a totes les colles, gaiates, comerços col·laboradors, personalitats i autoritats.

El dia 20 de novembre, després de tancar-se el termini per a lliurar els dibuixos, es va reunir a les oficines de la Federació de Colles, al Palau de la Festa, el Jurat del Concurs infantil de postals nadalenesques i va acordar, després d'una llarga deliberació i segons els criteris artístics del concurs concedir els següents premis:

Premis es especials: Dotats amb regals de les empreses col·laboradores

Tram d'edat: de 3 a 6 anys
a la xiqueta Lluna Mulet Alegre,
de sis anys, de la Colla El Magre

Tram d'edat: de 7 a 10 anys
a la xiqueta Carla Molina Rebollo
de set anys, de la Colla La Corbella

Tram d'edat: d'11 a 14 anys
a la xiqueta Maria Segura Pérez
de 13 anys de la Colla A Casa, No

Primer premi:
Dotat amb placa acreditativa
i regals de les empreses
col·laboradores

A la xiqueta Aitana Molina Rebollo
de nou anys, de la Colla La Corbella

Els premis s'entreguen al saló de recepcions de la Diputació Provincial en finalitzar la presentació de la revista Plaça Major.

Enhorabona a totes les premiades i volem emplaçar a tots els xiquets i xiquetes de les colles perquè a l'any que ve s'animen a participar en la tercera edició del concurs.

Papereria Jorvan

JUNTA DE FESTES DE CASTELLÓ

DIPUTACIÓ
D E
CASTELLÓ

Rosa Maria Barreda Barreda

COLLA EL PIXAVÍ

Una colla participativa en les fites principals del cicle festiu castellonenc

Una colla és una xicoteta societat en la qual es produeix la integració, un medi òptim per a la integració de la persona en la mateixa societat on aquella s'arrela. El Pixaví, una de les primeres colles de Castelló, fundada a la fi de 1982, des dels seus inicis va voler arrelar-se en els costums i tradicions del nostre poble, i comprometre's en la recuperació dels valors dels castellanencs i transmetre els costums, la cultura, que en temps no massa llunyans, van estar arrelats al poble. Aquest va ser l'esperit inicial i aquest segueix sent el motor que manté viva la colla, després de més trenta anys.

Per això, girant la vista enrere, ens sentim orgullosos i satisfets, dels diferents esdeveniments històrics gestats per la colla arrelats ja al poble després d'alguns anys de celebració.

Les pujades al Campanar de dilluns de Magdalena, iniciades l'any 1988 i a les quals des d'aquell moment cap any hem fallat al compromís amb explicacions de viva veu i documentació escrita que acompanya la visita, sens dubte estem convençuts que han servit perquè veïns i forasters arriben a estimar el símbol de la ciutat.

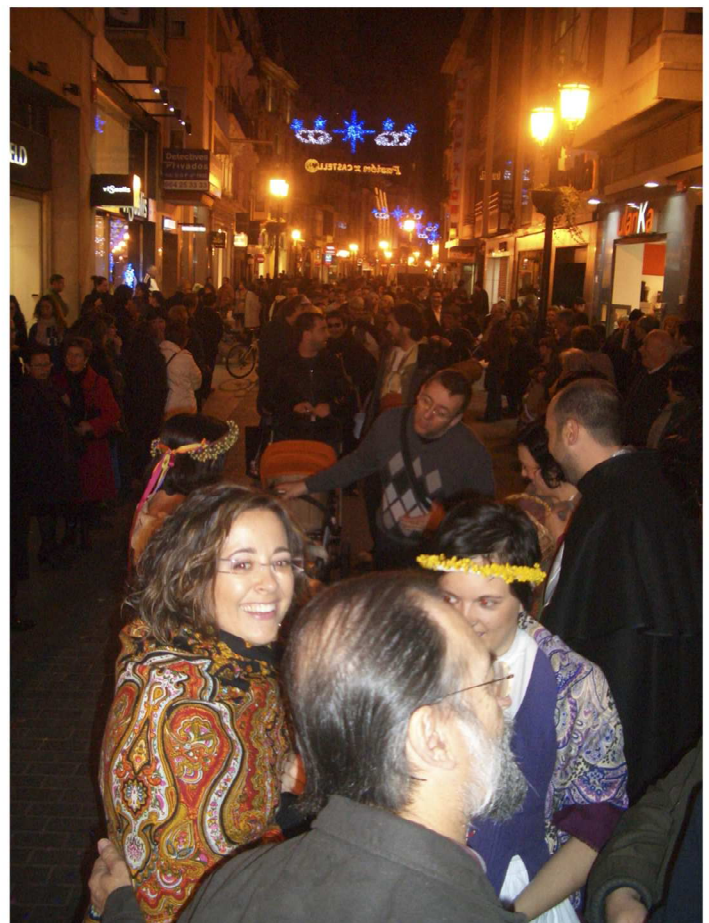

El Pixaví

També la festa anual, celebrada a l'ermita de Sant Roc, a la partida de Canet que, des de 1989, després d'aconseguir la cessió de la mateixa per part de l'Ajuntament i el nomenament del cap de Colla El Pixaví com a ermità honorífic de l'indret, celebrem de manera ininterrompuda, el darrer cap de setmana de setembre, el que, de manera popular, i amb el lema "A Sant Roc de Canet, de tot un poquet" ha servit per a ajuntar veïns i visitants en harmonia al voltant d'un ventall d'actes laics i religiosos en un dia de germanor, record, estima i envers allò que és més nostre. Devoció i tradició a parts iguals.

I si aquestes accions van paral·leles a l'esdevenir de la colla, un esdeveniment que també ja s'ha fet més que popular va servir de rampa de llançament per a la creació de la mateixa colla. És ben sabut que a Castelló, Nadal, a Magdalena i Pasqua eren allà a la fi de la dècada dels anys 70 del segle passat, les fites més importants del cicle festiu anual. Des de temps llunyans, s'hi commemorava la Santa Nit de Nadal amb el cant de les albaes i de nades pels carrers, juntament amb altres manifestacions religioses i populars com eren les representacions del Misteri del Naixement. Tanmateix, amb l'arribada de la democràcia semblava que aquestes tradicions al nostre poble es perdien.

La vespra de la festa de Nostra Senyora de Lourdes de l'any 1978 va veure la llum, dedicat a Matilde Salvador, el text del Betlem de la Pigà dins el retaule poètic Tríptic casolà del poeta Miquel Peris. Des d'aquest precís instant, Matilde va voler que aquest comboi castellonenc i nadalenc, en record dels betlems casolans, una dramàtúrgia instintiva, improvisada i assumida com a festa, fóra representat. Que les seues nades, unes vegades tendres, altres exultants i altres fins i tot humorístiques, que seguien molt de prop el text de Miquel Peris, no s'escoltaren tan sols en esglésies i carrers, i calia pensar com i sobretot qui podia fer realitat aquell somni.

El Pixaví

Mique I i Matilde van pensar en un jove de dinou anys, Xavier Porcar i Gómez. Ell havia estat feia poc de temps l'ànima de la representació de l'òpera castellanenca La filla del rei Barbut. Era amant del teatre costumista i tradicional. Xavier va il·lusionar-se de sobte amb el comboi, però el primer intent de representar el Betlem, l'any 1979, no va quallar. L'assumpte no va poder tirar endavant. Poc després, Xavier va haver d'anar-se'n a fer el servei militar i va delegar en el seu germà Antoni Porcar i Gómez perquè ho tornés a intentar el Nadal de l'any 1980. El grup de teatre Tragapinyols, del qual formava part el director escènic del Betlem, va aportar el gros dels actors, actrius i experiència al muntatge. Diferents grups de ball i música van pujar al carro i altres individualitats del món de la cultura i amants de les tradicions locals, juntament amb una bona colla de xiquets i xiquetes, configuraren tota la plèiade d'actors i actrius. L'estrena, el dimarts 23 de desembre de 1980, constituí un èxit total.

Enmig d'un ample caliu castellanenc i popular el poeta Manuel Rozalén indicava: *"només un poble amb certa maduresa cultural, és capaç d'afrontar una representació d'aquestes característiques formals. Només una gent amb idees clares sobre el que suposa recuperar un costum del seu poble és capaç d'unir-se a redós d'uns sentiments col·lectius com el que s'escauen del Betlem de la Pigà"*.

Els més de 200 participants conformarem el Col·lectiu Betlem de la Pigà i les representacions van continuar el 1981, 1982...

1983, El Pixaví, com a colla, s'integra en el grup d'actors del Betlem que ja donaven vida, des del moment de l'estrena, als personatges de la nostra història i la mitologia. Personatges importants, com el rei Barbut, amo i senyor del castell Vell; Tombatossals, els reis forasters als qui el nostre Rei Barbut repta, pensant que els fadrins d'ací ja no pinten res, envejós de la seua presència al forn del naixement, juntament amb personatges populars com el cec Maseo, el municipal Coll de Pato, el cacauero Colau, les beates del cor de Sant Nicolau, la sinyo Senteta la botifarrera, el senyor d'Huguet, amo de la Torreta d'Alonso, i tants altres que donen a l'obra fantasia i humor són representats per membres de la Colla.

**Ajuntament
de Castelló**

El Pixaví

I el temps passa, tots els anys el mateix i cada any diferent, això és El Betlem de la Pigà. Han passat 35 anys, mitja vida, des de l'estrena, el betlem s'ha fet cada any més participatiu, més obert a la societat castellonenca, i el Pixaví li ha donat contingut, mantenint l'esperit de Miquel i Matilde.

El Pixaví, una petita societat, vora 100 socis amb diferents maneres de ser i de pensar, de viure i de convida, que ja ajunta dues generacions, pares fundadors i fills continuadors, que hem crescut junts i que ens uneix allò que és ben nostre, l'estima i el respecte per la cultura, les tradicions i, el fet de fer festa participativa i oberta a tots aquells que, com nosaltres, treballen per fer més estimat el nostre Castelló.

José Juan Sidro Tirado
Vocal del Consell Rector del
Patronat Municipal de Festes
Membre fundador de la Colla El Pixaví

II LIGA DE BOLI DE CASTELLÓ

La Colla Xupla Xarcos, amb el propòsit de mantenir el joc tradicional del boli-dali ha organitzat la II Lliga de Boli, a Castelló, amb una participació de 14 equips: *Doble Manta, Somos los k somos, Tossal Boli, Entonaos, Polluts, Bekelarre, Akelarre, CB Castelló Amater, Llamps, Bolis Boy's, QMMM, Tim Vurrou, Rompe Bolis i Xupla*

Ha estat una lliga mot renyida, ja que fins a l'última jornada tres equips tenien opcions clares de guanyar. Va ser a l'últim partit entre Polluts i Entonaos, en què a Polluts se li va escapar la victòria en favor de Xupla Xarcos, els quals es van proclamar vencedors del campionat.

La lliga va concloure el diumenge 18 d'octubre, després d'una temporada de dur treball. L'organització vol agrair la participació i la col·laboració de tots els equips i informar que ja treballa perquè aviat puguem gaudir de futurs tornejos en la modalitat de copa i el ja conegut campionat XXVII Mundial de Boli que, en 2016, se celebrarà al mes de febrer.

Tots junts fem boli!

Colla Xupla Xarcos

NOVA JUNTA

PER A UN NOU TEMPS EN LES FESTES

L'Assemblea de Festes va triar, el passat mes d'octubre, una nova Junta de Festes que posa punt i final als dotze anys de presidència de Jesús López i obri la porta a una nova etapa en les festes de Castelló. L'equip, encapçalat per Juanvi Bellido aposta per unes festes diverses i participatives, on el protagonisme torne al poble de Castelló i on el programa siga la suma de tots els actes que organitzen totes les entitats que fan festes a la ciutat.

És voluntat del nou equip comptar amb tots i escoltar a tots, per a la qual cosa treballen en un programa en què participen tot tipus d'entitats i on les colles tindran també un important protagonisme.

Una mostra d'això és la integració a la Junta de Festes de Carmina, Tica, Dèlia i José Miguel, que des del món de les colles, aportaran la seua visió i experiència al conjunt de les festes de Castelló.

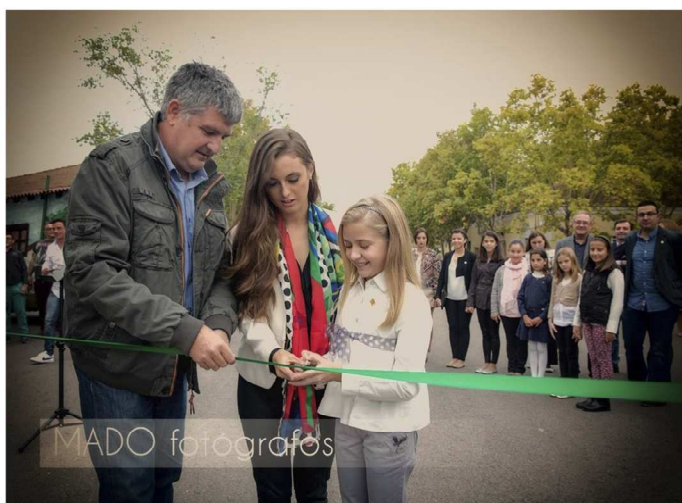
L'objectiu de la nova Junta de Festes, per als pròxims quatre anys, és aconseguir les millors festes possibles per a Castelló i per als castello-nencs i les castellonenques, i aposten per a fer-ho treballant conjuntament amb tots els col·lectius que formen part de les festes.

Escoltar les propostes dels col·lectius, fer-ne de noves i comptar amb la gran família de les colles és imprescindible per al projecte de la nova Junta de Festes.

Junta de Festes

I FIRA TETUAN XIV "TORNADA A LA CIUTAT"

Amb gran èxit de participació va tindre lloc, el dia 24 d'octubre, la I Fira Tetuan XIV "Tornada a la Ciutat". A l'andana central de l'antiga caserna del Tetuan XIV es van congreguar més de 600 persones en un sopar de pa-i-porta d'ambient magdalener.

La Fira es va inaugurar a les 18 h, amb unes paraules de benvinguda i agraïment als assistents per part del president de la Federació de Colles, José Luis Santolaria, qui junt amb les Reines de les Festes, Carolina i Lola van tallar la cinta verda per a donar entrada a la Fira. La Colla de Dolçaina i Tabal Castàlia va amenitzar l'acte d'inauguració.

El programa d'activitats culturals va començar amb l'exposició de carros engarlandats. També s'hi van fer activitats per als xiquets, un taller d'imants per a la nevera, pinta-cares, i jocs diversos.

La Conlloga Muixeranga de la Plana, junt amb amics d'altres colles, va fer diverses torres humanes, animant als assistents a participar-hi. La música d'aquest taller va anar a càrrec de la Colla de dolçaina i tabal La Garramatxa, que va vindre des d'Almenara.

Després del sopar, va tindre lloc un concert de grups novells de Castelló: Trece i Señor Presidente. La revetlla va acabar amb una disco mòbil a càrrec de Jordi Roman.

Rosa Maria Barreda Barreda
Octubre de 2015

JA TENIM CARTELL PER A LA MAGDALENA DE 2016!

El jurat del concurs de cartells, convocat per la Junta de Festes de Castelló, va triar com a guanyador d'enguany el cartell presentat pel dissenyador de La Mata Iván Rodríguez amb el títol Romeria, d'entre les 47 obres presentades.

Totes les obres presentades han estat exposades a la sala d'actes de la Fundació Dávalos-Flétcher, exposició que va ser inaugurada per les reines de les festes, Carolina Tàrrrega i Lola Marco, juntament amb l'alcaldeessa Amparo Marco, la regidora de Festes, Carmen Oliver; el president de la Junta de Festes, Juan Vicente Bellido; el president de la Federació de Colles de Castelló, José Luis Santolaria Salisa, i altres personalitats del món de la festa. Es tracta d'un cartell molt representatiu de Castelló i del dia gran de la seua festa, en què podem veure edificis emblemàtics de Castelló com l'estàtua de Tombatossals, el Fadri, la catedral de Santa Maria o el pont de la Universitat, icones ja de la nostra ciutat. Enhorabona al guanyador per aqueix magnífic cartell que anunciarà la setmana de les nostres festes!

Sònia Alegre

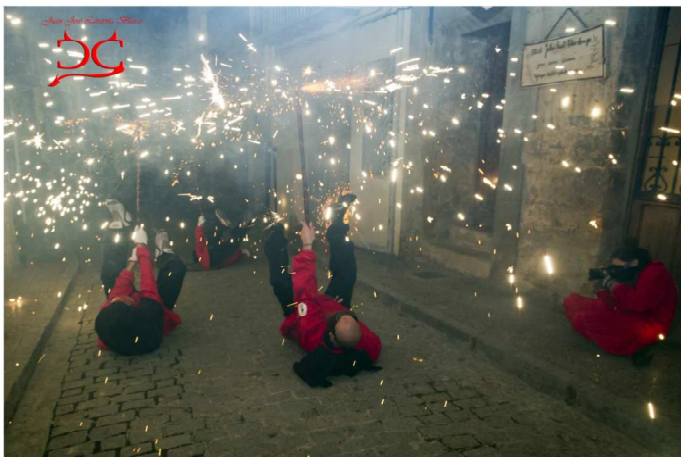
DIABLES A MORELLA

El passat 31 d'octubre va tindre lloc la II Trobada de Diables i Dimonis de Morella, amb la participació de Diables de Castelló; Fotem-li foc, d'Alcanar; Dimonis de la Plana i Dimonis de Morella. Un total de 200 participants entre diables, música i intendència, en un marc espectacular com és el poble de Morella. El començament va ser a càrrec de Diables de Castelló, els quals van oferir una xicoteta representació teatral com a tret d'eixida a un espectacular correfoc que va irrompre amb força pels carrers de Morella, inundant-los amb foc, color i música tradicional de les nostres terres.

L'espectacle va tindre el punt final al pla dels Estudis, on tots els participants van fer un emotiu homenatge a José Joaquín Malavé Pallarés, membre de Diables de Castelló, qui va faltar el passat mes d'agost. L'acte va culminar amb un gran esclat de color de totes les colles alhora.

La Trobada de Diables i Dimonis de Morella s'ha convertit, en les seues dues primeres edicions, en un punt de referència dels espectacles pirotècnics en la modalitat de correfocs a tota la província de Castelló.

Diables de Castelló

I RECREACIÓ HISTÒRICA A LA POBLA TORNESA

Organitzada per l'Esquadra de Trabucaires Xaloc, el passat 7 de novembre va tindre lloc la I Recreació Històrica a la Pobla Tornesa, com a homenatge a aquesta població castellonenca, on es van "retrobar" en 1810, en plena guerra de la Independència contra la invasió francesa (1808-1814).

La Pobla és travessada (carrer d'Enmig) pel que va ser, en temps dels romans, la Via Augusta i que, des de llavors, ha estat escenari de pas, emboscades, batalles...per banda d'exèrcits, bandolers i guerrillers de diferents èpoques i conteses.

Van participar en la recreació l'Esquadra de Trabucaires Xaloc de Castelló, així com els Dolçainers i Tabaleters de la Colla Xaloc, i l'Associació Napoleònica Valenciana d'Algemesí.

Durant l'assolellada jornada van tindre lloc els següents actes:

Al matí desfilada dels recreadors pels principals carrers enlairant salves als punts més emblemàtics de la Pobla, per a acabar a la plaça de l'Ajuntament on es va muntar una exposició d'armes d'avantcàrrega en la qual els assistents van poder participar en un taller d'arcabusseria de festa.

A primeres hores de la vesprada es va representar, a la plaça del Pou, una escaramussa entre guerrillers i tropes franceses, els quals van recrear una emboscada a una unitat mòbil francesa en què el soroll de la pólvora, el fum i el fons musical va ser tot un espectacle.

Per a finalitzar els actes d'homenatge a la Pobla, a la plaça de l'Ajuntament es va oferir un concert interpretat per la Colla de dolçainers i tabaleters Xaloc, en el qual van participar diverses parelles del Grup de dansa el Forcat, acte que va servir també per a dur a terme el relleu de director musical de Xaloc. José Manuel Milián va cedir la batuta a Isaac Soria. Els actes es van tancar amb un bon sabor de boca que esperem que es pugui repetir; no solament a la Pobla, sinó a qualsevol altra localitat que ben segur gaudiran com nosaltres i tot el públic.

Com a projectes, els Trabucaires Xaloc preparen un curset de trabucaire per a qualsevol que vulga i, en espacial per a gent de la festa, a més de fer una recerca per a poder recrear la primera guerra carlina a les nostres comarques.

Antoni Àguila
Cap de l'Esquadra de Trabucaires Xaloc

CARLES BELLVER
GUANYA EL XVI PREMI DE NARRATIVA BREU
JOSEP PASCUAL TIRADO

L'escriptor castellanenc Carles Bellver Torlà ha rebut de mans de la reina de les Festes de la Magdalena, Carolina Tárrega, la rosa que l'acredita com a guanyador del XVI Premi de narrativa breu Josep Pascual Tirado.

Aquest certamen està organitzat per la llibreria Babel, la Federació Colles de Castelló, Unaria Edicions i compta amb el patrocini de la Diputació de Castelló.

El jurat, format per: Xavier Ramos Andreu, Francesc Rambla Renau, Amelia Díaz Benlliure i Joan Josep Trilles i Font, va decidir que entre les set obres presentades, declarava guanyador el treball de Carles Bellver amb el títol *Un cel nou i una terra nova*.

El guardó té una dotació de 3.000 euros i dóna accés a la publicació de l'obra per Unaria Edicions de Castelló. El premi fou lliurat el passat 18 de novembre a la sala de plens de la Diputació de Castelló pel diputat Andrés Martínez.

Fins ara han obtingut aquest guardó els autors: Reis Lliberós, Nel·lo Navarro (dues vegades), Xavier Mínguez, Pasqual Mas, Vicent Pallarès, Albert Garcia, Joan Andrés Sorribes, Pep Castellano, Jordi Sebastià, Joan Baptista Campos, Leandre Iborra, Víctor Garné, Manuel Abad i Xavier Ramos. Carles Bellver Torlà va nàixer l'any 1967 a Castelló de la Plana, ciutat on viu i treballa. És analista de tecnologia educativa a l'UJI i escriptor de ficció.

Tot i això Carles ens diu: *"Jo em considere per damunt de tot un amateur. És a dir, que m'agrada fer les coses en primer lloc per plaer, pel plaer de fer-les bé i d'aprendre a fer-les bé, tant en l'exercici de la meua professió com en altres activitats que m'interessen. Particularment en aquesta d'escriure"*.

Joan Josep Trilles i Font

FUTBOL SALA:
LLIGA DE COLLES,
GAIATES I ENS VINCULATS

En primera divisió és líder la Colla L'Olla i en segona, la Colla Nostra.

Com a dada curiosa cal dir que en l'equip de la Colla Xupla Xarcos participen jugadors que en el seu dia van ser campions d'Europa amb el Playas de Castellón (Javi Sánchez, Fran Torres, Ferreira...)

En la web www.collabotifarra.wordpress.com podeu consultar tota la informació de la lliga i veure les fotos.

Colla Botifarra

Colla Xaloc ganador VI torneo 12 horas

Colla L'olla Lider Liga 1ª Division

ASSEMBLEA ORDINÀRIA 24-11-2015

El passat 24 de novembre es va celebrar l'assemblea ordinària de la Federació de Colles de Castelló.

Els punts de l'ordre del dia foren: la lectura i aprovació de l'acta anterior; la baixa de colles i l'entrada de noves colles; la revista Plaça Major; el II Concurs de postals nadalenques; la memòria anual d'activitats; la maratón; la Festa de Tetuan XIV; els carros i el torn obert de paraules.

Segons el que es va acordar en aquesta assemblea, han estat baixes com a membres de la Federació les colles Racó de Raca, Terracita i, per impagament, les colles: Els Fills de la Polla Rosa, Els Puntuals, Fica'm Chel, Güek, La Manola, La Roda Punxà, La Traca, Los Sin Techo i Pandemoniu. Pel que fa a les noves incorporacions han estat: El Gato Periquito, Xim Pum Tracatrà, Polvo-ron, Dimonis de la Plana, Xarànçaina, Rotllo Canya... i Lo Que Faça Falta, Jarra y Pedal, Tots a Fosques i No Mos Volen.

Es concedeix un any de prova a les colles: Els TDT, El Montonet, Kayac, Corralet, Traga-pinyol de la Plana, AUGC, Els Puntuals, Fe-te'l i Mone, i Germanor.

Carmina Beltrán Sanfeliu

NORMES, LES DE CASTELLÓ

Corria l'hivern de 1932, un 21 de desembre, per a ser exactes, se signaven a la Casa Matutano, al centre de la vila, les anomenades Normes de Castelló. Supose que tothom n'ha sentit parlar però, ben bé sabem què són i què van representar per a la nostra llengua?

Les Normes de Castelló són l'acord que signaven, a Castelló de la Plana, l'any 1932, representants del món de la cultura i del valencianisme polític i institucions culturals de tot el País Valencià, a proposta de la Societat Castellonenca de Cultura.

Aquesta normativa, més enllà del que va significar per la normalització i normativització de la llengua dels valencians, a banda de l'establiment d'uns criteris ortogràfics àmpliament acceptats, havia de significar un avanç important, ja que es partia d'una notable dispersió en els criteris lingüístics emprats pels voluntariosos escriptors i editors. A més, té el valor afegit de reconèixer, ja la dècada dels anys 30, la unitat de la llengua catalana. En aquells temps, no és d'estranyar, a Castelló es respirava un ambient culte i d'erudició remarcable, la relació intel·lectual amb Catalunya era fluida. Si investiguem la composició i les tendències ideològiques de la Societat Castellonenca de Cultura no s'hi imposava el progressisme, sinó que hi convivia des del sector més conservador fins a les postures més representatives del valencianisme polític. A hores d'ara supose que va ser el sentit comú el que va fer possible aquesta adaptació de la norma de Pompeu Fabra als parlars valencians.

Normalitzar l'ús de la llengua i dotar el valencià de regles per a fer-lo llengua d'ús social en un país normal. Llàstima que el desastre de la guerra civil, la dictadura i la mal anomenada transició, posteriorment les polítiques ambigües del PSPV –tot i aprovar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià– i després el genocidi lingüístic que ha dut a terme en política lingüística el PP, han deixat la nostra llengua desprestigiada en àmbits més cultes, institucionals. Vull dir que totes aquestes polítiques han fet de la nostra, una societat amb un caràcter marcadament diglòssic en què la llengua A ha estat la usada en àmbits culturals i la llengua B –en el nostre cas, el valencià– ha estat la llengua d'ús popular, sense gaire reconeixement.

Un acord que certificava l'adopció, amb lleus matisos, de la reforma ortogràfica empresa a Catalunya per l'Institut d'Estudis Catalans, amb Pompeu Fabra al capdavant, i que s'havia materialitzat en les Normes ortogràfiques de 1913, i la Gramàtica catalana, de 1918.

UNIVERSITAT
JAUME·I

NORMES, LES DE CASTELLÓ

Podem estar satisfets, ara que les Normes del 32 fan 83 anys, que segueixen ben vives i vigents. Les Normes, avui en dia, ens donen una lliçó d'unitat i una aposta per la normalitat en l'ús de la llengua, defensades i assumides com a pròpies per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. I com deia el nostrat Enric Valor "pel nostre valencià, el català de totes" són una aposta clara per la unitat de la llengua.

A més dels seus valors com a fet històric, la commemoració i la defensa d'aquestes normes ha de significar una projecció cap al futur, cap a la normalitat lingüística de cara a plantejar-nos la presència del valencià en tots els àmbits al segle XXI.

Ara que al País Valencià es respira un aire nou, ara renaixem de les cendres i valorem el que és nostre. Ara que hem substituït l'autodi que ens explicava Fuster per la reivindicació i la defensa de la nostra identitat com a poble. Ara que hem de defensar la nostra llengua. Ara que hem de defensar més que mai l'escola en valencià. Ara hem d'utilitzar la llengua a tots els àmbits, institucions, comerç, carrer... Ara... És ara o mai.

Bibliografia i webgrafia:

Pitarch, Vicent (editor) Les Normes de Castelló fan 75 anys. Homenatge de la Premsa. Biblioteca de l'UJI. Castelló de la Plana. 2008.

Valor i Vives, Enric: «Discurs pronunciat per Enric Valor i Vives amb motiu de la seua investidura com a doctor honoris causa per la Universitat d'Alacant»

Laura Alegre Sanz (Colla El Magre)

LA DOLÇAINA EN LES FESTES D'INTERÈS TURÍSTIC

Podem trobar, al llarg i ample del territori espanyol i europeu, tota una sèrie de festes tradicionals i populars que per les seues singularitats i característiques han esdevingut al llarg dels anys béns culturals immaterials de reconegut prestigi nacional i internacional. A la nostra terra en tenim molts exemples: el misteri d'Eix, les falles de sant Josep, les festes de moros i cristians, les festes de la Magdalena, les fogueres de sant Joan, la Tomatina, etc. i en la major part d'aquestes festes podem trobar la dolçaina donant la nota.

Com que en aquesta ocasió no dispose d'espai suficient per a parlar-ne de totes, atès que ben bé ens caldria un llibre sencer o inclús una col·lecció completa, he triat per a vosaltres les tres que, des del meu punt de vista, depenen clarament de la dolçaina i el tabal per a la seua supervivència.

Aquestes tres són:

-Festes de l'Anunci i el Sexenni de Morella:

declarades d'interès turístic el 28 de setembre de 1967 i d'interès turístic nacional el 08 de maig de 2012, i semifinalistes en l'elecció de les Set Meravelles Valencianes.

-Festes de la Mare de Déu de la Salut d'Algemesí:

declarades d'interès turístic el 22 de febrer de 1977, Meravella Valenciana el 9 d'octubre de 2008 (només hi ha set en total), Bé d'Interès Cultural Immaterial pel Consell de la Generalitat Valenciana el 27 d'agost 2010 i Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat per la UNESCO al novembre de 2011.

-Festa del Corpus Christi de València:

declarada Bé d'Interès Cultural Immaterial pel Consell de la Generalitat Valenciana al 28 de maig de 2010 i semifinalista en l'elecció de les Set Meravelles Valencianes.

Ara que ja us he dit quines són les festes que he escollit per a vosaltres, coneixerem més coses de les mateixes, per a valorar nosaltres quines són les singularitats i les característiques que les fan mereixedores d'aquestes mencions i reconeixements tan apreciats, i en quin lloc quedem els dolçainers i tabaleters dins d'aquestes festes.

Veurem, en primer lloc, les Festes de l'Anunci i el Sexenni: aquestes festes, de les quals es pot gaudir a Morella cada sis anys, des de 1673, se celebren en honor a la Mare de Déu de la Vallivana en agraïment per haver lliurat a la ciutat d'una terrible pesta

l'any 1672. Les pròximes festes del Sexenni tindran lloc en 2018, per la qual cosa les festes de l'Anunci, que preparen el poble per a complir amb el vot dels seus avantpassats se celebraran en 2017. Les festes del Sexenni estan plenes de danses en la major part dels actes que s'hi celebren. Aquestes danses són:

- *Dansa dels Torneros*: és la que representa l'Ajuntament a les manifestacions públiques del Sexenni. La ballen nou xics joves, de la quinta de l'any corresponent. N'hi ha un que va al davant, marcant només el pas i és anomenat l'àngel, i els altres vuit són els balladors que van fent les evolucions de la dansa. Tots els components de la dansa es disposen en filera, a una distància d'uns quatre o cinc metres l'un de l'altre. Es balla amb el toc del tabal i la gaita(1).

- *Dansa de les Arts i Oficis*: és la dansa que ix amb el Gremi d'Arts i Oficis a les festes. És anterior a la dels Teixidors. La dansen vuit xiquets, col·locats en dues files paral·leles de quatre. Es procura que en les dues files els xiquets vagen de davant a darrere, seguint la disminució d'alçada, de manera que el més alt vaja el primer i el més menut l'últim. Hi ha tres modalitats de la dansa: la primera és la dels Arquets (en la qual cada xiquet porta un arquet agafat per les dues puntes i el fa moure a una mà i a l'altra a ritme de tabal), la segona la dels Oficis (en la qual els dansants porten diferents eines de l'ofici que representen: impressor, fuster, teixidor, sastre, ferrer, sabater, cadirer i obrer) i la tercera modalitat és la dels Bastonets (en aquesta, els balladors porten un bastonet a cada mà, les mans a la cintura, un poquet més avançades, i els bastonets cap a davant i una miqueta inclinats cap avall). Es balla amb el toc del tabal i la gaita (1).

- *Dansa dels Llauradors*: es tracta de la dansa que trau el Gremi dels Llauradors a les Festes, quan puja la Mare de Déu. La ballen divuit dansants, nou xiquets i nou xiquetes. Els xiquets van davant i les xiquetes a continuació. La disposició, tant dels xiquets com de les xiquetes, és la mateixa. Dues files paral·leles de quatre persones i el que va davant i al mig del grup dels xiquets o de les xiquetes, al mateix nivell dels dos dansants primers. Els xiquets porten castanyetes a les dues mans i els braços doblegats cap amunt amb els colzes tocant el cos. Les xiquetes només porten castanyetes a la mà que dóna a la part interna de la formació, l'altra mà la porten a la cintura i del canell els penja una cistelleta de flors.

LA DOLÇAINA EN LES FESTES D'INTERÈS TURÍSTIC

- **Dansa dels Teixidors:** és la dansa que trau al sexenni el Gremi dels Teixidors. Es va formar l'any 1892, i adoptà l'esquema de la dansa de les gitanetes del Soldevila. Abans d'això eixien uns xiquets vestits de moros i cristians i simulaven la batalla, amb victòria dels cristians. En adoptar l'esquema de les gitanetes, es va guarnir també amb la terminologia pròpia de l'ofici. En un principi feien dues figures que anomenaven teixit a la plana i teixit del cordó. Quan se'n va fer càrrec d'assajar la dansa Benjamín Mestre va afegir-hi tres figures més: l'ordidor, l'encallada i els canons. La ballen nou xiquets, vuit balladors disposats en dues files de quatre, una a cada costat, i el xiquet que queda al mig (barrero) portant la barra de les cintes.

- **Dansa de les Gitanetes:** la dansa de les Gitanetes era la dansa del Soldevila i per això eixia sempre que hi havia una actuació important del barri. En concret, eixia al retaule de la festa del Roser de cada any. En temps de Sexenni, desfilava a la cavalcada de l'Anunci, el dia de l'entrada de la brosta i als retaules. És de les danses més antigues i té l'esquema d'un ball de cintes com els de tants altres llocs. El Sexenni V, de l'any 1702, només va eixir aquesta dansa i la dels esquiladors. La dansen vuit xiques joves (algunes vegades deu) disposades en dues files de quatre, situades paral·lelament i un xic, ben plantat, que aguanta la barra de les cintes al mig de la formació.

- **Dansa de la Corroquina:** aquesta dansa fou recuperada per al 52 Sexenni (2008). Queda adscrita al Gremi de la Gent Gran, i la ballen joves vestits de morellans i morellanes, acompanyants en aquesta ocasió per una rondalla i un grup de cantadors.

- **Dansa dels Esquiladors:** la dansa dels Esquiladors era una dansa que representava els esquiladors i els pelaires. Actualment és una dansa desapareguda, de la qual ens queden poques referències. No s'ha tornat a ballar des de primeries del segle passat, concretament des de l'any 1922, Sexenni XXXVIII, a causa del decaïment de l'ofici d'esquilador. La memòria de la gent major, que la va conèixer és molt poc concreta, fins i tot la d'alguna persona que encara va eixir a la dansa. La primera vegada que es dansà fou també l'any 1702, junt amb la dansa de les Gitanetes. Aquesta dansa també es ballava amb el toc del tabal i la gaita (1).

Passem ara a les Festes de la Mare de Déu de la Salut d'Algemesí: aquestes se celebren cada any els dies 7 i 8 de setembre en honor a la seua patrona, Nostra Senyora de la Salut, i rememoren la troballa de la imatge per un veí de la població, en l'any 1247. Les celebracions, que comencen commemorant la Nit del Retorn el dia 6 a la nit, es concentren principalment en tres processons; la Processó de les Promeses, la qual té lloc el dia 7 a la nit; la Processoneta, que té lloc el dia 8 al matí, i la Processó de Volta. General, que ix el dia 8 de vesprada i acaba el dia 9 de matinada. Aquestes processons també es caracteritzen principalment pels seus balls, originals del municipi, són aquests:

- **La Muixeranga:** la Muixeranga, més que una dansa, és un conjunt de representacions acrobàtiques, un conjunt de quadres plàstics d'intencionalitat representativa, que junt amb la dansa dels Tornejants caracteritzen les processons del 7 i 8 de setembre d'Algemesí. Les primeres cròniques que van vincular la Muixeranga al poble d'Algemesí aparegueren al segle XVIII. Al so de la melodia que sempre l'acompanya (la Muixeranga), els homes, dones i xiquets i xiquetes fan i desfan els característics castells o torres humanes. Aquesta mena de ball, que trobem a alguns altres llocs del país, es va estendre des d'antic per algunes comarques de Catalunya i gaudeix avui d'una gran afició allà; en alguns llocs és conegut amb la denominació de Ball de Valencians o Moixigangues. Actualment hi ha dos grups de muixerangers a Algemesí, els Amics de la Muixeranga (també coneguts com la Muixeranga Vella) i els de la Nova Muixeranga. Els membres d'ambdues muixeranges també ballen un ball acompanyat per una melodia diferent, i realitzen algunes figures, com l'Enterro, per a les quals s'acompanyen d'altres melodies.

LA DOLÇAINA EN LES FESTES D'INTERÈS TURÍSTIC

- **Ball dels Bastonets:** és una dansa netament guerrera, que també podem trobar en les processons d'altres pobles de la Comunitat Valenciana. La dansa està composta per un mestre i vuit membres que porten amb ells, com a instruments rítmics, un bastonet (d'uns 60 cm) i una xicoteta planxa de metall o planxeta. Abans, aquesta dansa només la ballaven homes, però després d'uns quants anys d'enfonsament que va patir la festa, s'hi varen incorporar les xiques d'Algemesí, de manera que avui en dia aquesta dansa la ballen un grup d'homes (que van vestits de color roig) i un altre grup de dones (que van vestides de color blau).

- **Dansa dels Arquets:** la tradició d'aquesta dansa ve des del segle XVII, i el ball està compost per una mestressa i dotze xiquetes amb el seu arc ornat amb flors.

- **Dansa de la Carxofa:** és la mateixa dansa que descriuré a sota, en les danses del Corpus de València, com a dansa de la Magrana, amb la diferència que a Algemesí el que trobem dalt del pal del centre és una carxofa i no una magrana. És una variació dels diferents balls de vetes que existeixen.

- **Ball de les Pastorettes:** és una altra variació del ball dels Pastorets i Pastorettes que podem trobar a quasi tots els pobles valencians, en el qual una fila de xiquets i una fila de xiquetes que van vestits de pastorets, ells i de pastorettes, elles, ballen diferents figures al so de la dolçaina i el tabal.

- **El Bolero o Llauradores:** és l'única dansa de les processons d'Algemesí que no es balla amb dolçaina i tabal, aquest ball es dansa al so de diverses

melodies de boleros interpretades per una secció de vent. És el ball més modern. Els balladors van vestits de llauradors. Les seues danses evolucionen al mateix temps que fan sonar les castanyoles.

- **Ball dels Gegants:** aquest ball s'ha recuperat recentment i sols ix en la Processoneta que té lloc el dia 8 al matí. Els gegants són dues figures de prou metres d'altura que representen el rei Jaume I i la seua dona, Violant d'Hongria, que porten el tractat pel qual s'atorgaven els Furs al Regne de València. Els portadors fan girar i ballar als gegants al so de la dolçaina i el tabalet.

- **Dansa dels Tornejants:** aquesta és una dansa guerrera i és característica, junt amb la Muixeranga, d'aquestes processons d'Algemesí. És l'única dansa que va dins de la Processó, i això és perquè els tornejants són considerats cavallers de la Mare de Déu. Dansen davant del guió, i està composta per un mestre, un patge i sis dansants que s'alternen en la processó en danses de dos o de quatre. La indumentària és una mica exòtica i primitiva, i recorda els vestits de certes danses que se celebraven a Morella i a la comarca dels Ports. La música que els acompanya es redueix a uns tocs de timbal sords. Al ritme d'aquest so els dansants fan uns passos, també exòtics, mentre branden unes llargues i elàstiques vares que porten a les mans.

Per últim ens queda conèixer la Festa del Corpus Christi de València: és també una festa de caràcter religiós, que cada any ompli el centre de la ciutat de València amb actes que tenen com a objecte la veneració del sagrament de l'Eucaristia. El calendari litúrgic la situa el dijous següent a l'octava de Pentecosta, tot i que, com que no és ja festiu, la Conferència Episcopal Espanyola traslladà la festa del Corpus i les celebracions al diumenge. A València, la festa es remunta al segle XIV, i durant segles fou considerada la festa grossa de la ciutat. La cavalcada del convit i la processó general, que tenen lloc el diumenge mateix, són els principals actes de la festa, i ambdues estan amenitzades per la música del tabal i la dolçaina. En aquest cas les danses que podem trobar-hi són:

- **Ball dels Gegants:** acompanyats pel tabal i dolçaina, sota les notes de la Xàquera Vella, desfilen ballant quatre parelles de gegants, en tradicional fila índia, quatre homes i quatre dones, espanyols, turcs, gitanos i negres, que representen el món, Europa, Àsia, Àfrica i Amèrica.

LA DOLÇAINA EN LES FESTES D'INTERÈS TURÍSTIC

-Aquest grup, significa que tots els pobles del món des del més gran al més menut, reten adoració a en el santíssim sagrament de l'Eucaristia.

- Ball dels Nanos o Cabuts: aquests dansen tant en la cavalcada del matí com en la Processó, també amb la música de la Xàquera Vella. Està interpretada per sis personatges anomenats nanos, els quals formen tres parelles amb les típiques cabotes de turcs, moros i negres, representant l'adoració d'Àsia, Àfrica i Amèrica al santíssim sagrament de l'Eucaristia. Es dona la circumstància que a Europa no la representen els nanos, perquè segons la tradició, Europa sempre tenia una gran fe en l'Eucaristia, per la qual cosa no pertocava ser representada per nanos.

- Dansa de la Moma i els Momos: aquesta típica i característica dansa de la Moma representa la lluita que mantenen la virtut o el bé, representat per la Moma, contra els set pecats capitals (supèrbia, avarícia, luxúria, enveja, gola, ira i peresa) o el mal en general, representats pels Momos, on a la fi guanya la Moma. Aquesta dansa també forma part de la cavalcada del convit o cavallets.

- Ball dels Cavallets o Dansa dels Morets: aquesta dansa simbolitza segons alguns, l'adoració del Santíssim pels infidels, els àrabs, en aquest cas concret. Uns altres diuen que és un record de l'acompanyament que portaven els tres reis d'Orient quan es dirigien a adorar el Fill de Déu. El ball l'executen vuit xiquets vestits, naturalment, de morets, i que van dins d'un cavallet de cartó. Aquesta dansa vol fer els moviments que un cavall sol fer en el seu caminar d'exhibició.

- Dansa dels Arquets o Dansa de les Poloneses: anomenada per Vicent Boix ball dels Pastorets, antigament també se la coneixia pel nom de Poloneses. El cert és que el nom més conegut i popular és el d'Arquets. La ballen vuit xiquetes vestides de pastoretes i portant arquets de flors en les mans, que van creuant i descreuant en els diferents passos del ball, i aconseguen diversos efectes coreogràfics. S'incorporà per primera vegada a la festa l'any 1846, i simbolitza l'alegria per la participació del llaurador en la festivitat del Corpus.

- *Dansa de la Magrana*: és el típic ball, ballat per xiquets vestits de calabresos i representen la submissió del poble jueu a l'Eucaristia. És una varietat dels

diferents balls de vetes que existeixen i, en ballar, estrenen i destrenen les vetes de colors que porten els dansants en les mans, eixint d'un pal situat en el centre, dalt del qual es troba la magrana.

Des de l'any 1985, aquesta dansa, al Corpus de València, la interpreten joves i no xiquets.

- *Dansa dels Pastorets*: la presència d'aquest grup sembla unida a la representació del Misteri del Rei Herodes i els seus dansaires, vuit en total, executen graciosament aquest senzill ball.

Després d'aquest repàs, que encara que us sembla extens ús assegure que és molt breu, atès que he hagut de deixar dintre del calaix moltes coses d'aquestes festes, crec que no caldrà ocupar massa espai amb les meues conclusions, perquè es pot entreveure clarament en quin lloc quedem els dolçainers i tabaleters dins d'aquestes festes. Aquestes festes estan totes plenes de danses processionals, les quals, a excepció d'unes poques, s'interpreten amb tabal i dolçaina i, per tant, suposen una valuosa font de repertori tradicional per als tabaleters i dolçainers, i aquests, una peça clau per a la continuïtat d'aquestes festes. Esperem doncs que ambdues coses, els nostres instruments per excel·lència i aquestes festes, perduren per molts anys i seguisquen transmetent a generacions futures la cultura i tradicions dels nostres avantpassats.

(1) A Morella anomenen encara gaita a la dolçaina, la qual està afinada en una altra tonalitat a la tocada comunament a la resta del País Valencià.

Paloma Mora i Goterris

Referències de consulta:

- Mora, P. (2002). La Dolçaina: Un instrument d'ahir, i d'avui, Vila-real: Vilgraf, s.a.l.
- Torrent, V. (1990). La música popular, València: Edicions Alfons el Magnànim
- Pardo, F. i Jesús-María, J.A. (2000). La música popular en la tradició valenciana. València: Institut Valencià de la Música.
- Reig, J. (2011). La música tradicional valenciana. Una aproximació etnomusicològica, València: Institut Valencià de la Música.
- www.turisme.gva.es (consultat el 01/11/2015)
- www.ipce.mcu.es (consultat el 01/11/2015)
- www.morella.net (consultat el 01/11/2015)

LA PLAÇA MAJOR

Tots els forasters la troben bonica i tots pregunten per què el campanar està separat de la catedral, i jo trobe preciosa la meua plaça Major!

Cada matí són molts els castellanencs que travessen la plaça de l'ajuntament i passen per davant de la catedral, del mercat central, en moltes direccions diferents, absorts en les seues cavil·lacions quotidianes, sense adonar-se'n del lloc per on passen i xafen: un lloc emblemàtic de la nostra ciutat, un punt ple d'història.

La plaça Major del nostre poble, des de la fundació de la ciutat, sempre ha estat al mateix lloc, tot i que els edificis que l'envolten no sempre han estat col·locats al mateix lloc. Així, el lloc que ara ocupa l'actual Ajuntament, en altres temps va ser un cementiri cristià; on avui trobem la font, hi havia un arbre, un llorer...

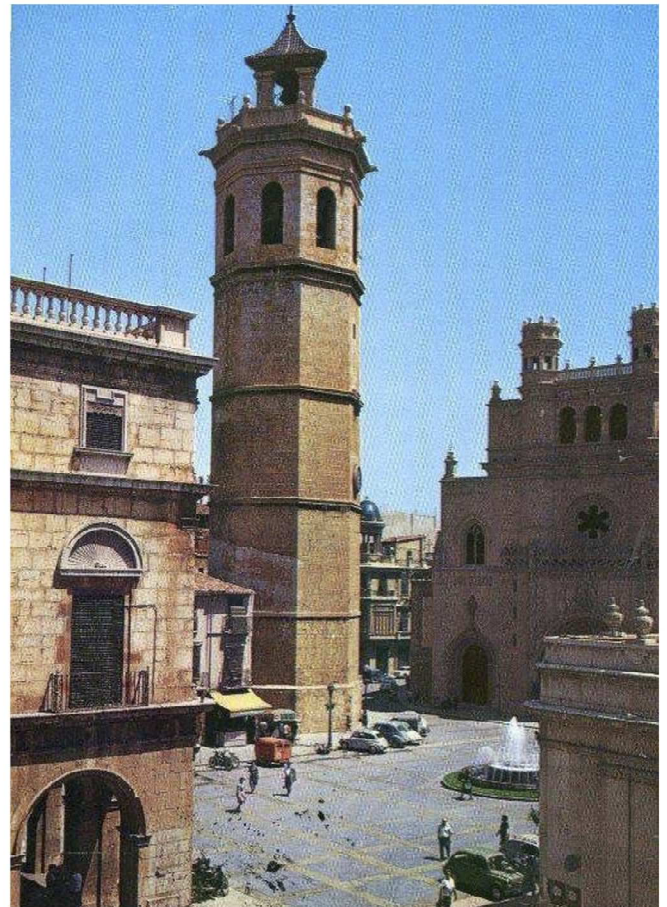
Una cosa que no ha canviat mai és el fet de ser centre neuràlgic de celebracions festives, així, a la plaça Major a banda dels actes que se celebren avui en dia, en altres temps s'hi van celebrar corregudes de bous, mascletades, ofrenes de flors, ha servit d'altar i s'hi han fet molts tipus d'espectacles.

A la plaça es troben quatre edificis molt importants per a Castelló: l'ajuntament, el mercat central, la catedral i el Fadri

El Fadri és una torre campanar.

És de propietat municipal i es caracteritza perquè està separada de la catedral, a diferència d'altres campanars que es troben integrants en el mateix edifici eclesiàstic, i d'aquesta circumstància rep el nom.

La cocatedral de Santa Maria, també anomenada església de Santa Maria la Major, és un temple d'estil gòtic valencià amb posteriors intervencions historicistes i d'estil neogòtic.

El nou palau municipal, com es solia anomenar l'ajuntament, és un edifici administratiu d'estil barroc, construït entre els segles XVII i XVIII.

I el mercat central, la construcció del qual va començar a plantejar-se per l'ajuntament l'any

1925, però no es va plasmar fins al 21 de desembre de 1949, data en què va ser inaugurat.

Cadascun d'aquests emblemàtics edificis té la seua pròpia història, històries que anirem contant en la nostra revista: Plaça Major.

Manuel Ruiz Polo

EL FORN D'ADELL

En morir Alfredo Adell, la seua filla Josefa i el seu gendre, Manuel Fuentes, van seguir amb el negoci del pa.

Actualment és la tercera generació qui regenta l'establiment, el fill de Josefa, Manuel, és qui continua, tots els dies, fent la pasta per al pa de manera tradicional, com antigament es feia, per a coure'l en el seu forn de llenya.

Manuel Fuentes és també soci fundador de la Colla Què Vols, colla formada per cinc matrimonis, amics de quadrilla, que un dia, allà cap a l'any 2006, van decidir de formar una colla.

No tenen cau, però amb el seu carro que simula la Panderola, gaudeixen de la setmana de festes amb tots els seus familiars i amics. Manuel, la setmana de la Magdalena gaudeix com pot, ja que s'alça molt prompte per a pastar el pa cada dia.

Per a aquest Nadal ja prepara la pasta per fa er els típics pastissets de moniato i de cabell d'àngel.

Aquesta tradició es repeteix cada Nadal. Més de 100 quilos de moniatos amb els quals fa la confitura de manera artesanal, un treball que, com ell diu, "ja quasi ningú fa".

La recepta que utilitza per fer els pastissets ve de família i no la vol fer pública per a seguir amb la tradició. Així que, si voleu tastar els pastissets del forn d'Adell, haureu de passar pel carrer d'Amunt i encarregar-los per a no quedar-vos sense.

Rosa Barrreda Barreda

El forn d'Adell al carrer d'Amunt (d'Alloza) és l'únic forn tradicional que queda en funcionament a Castelló.

Data aproximadament de l'any 1877, Alfredo Adell va començar a treballar-hi en 1918, i en morir l'amo del forn, el 1926, Alfredo Adell es va fer càrrec del mateix i poc després la fleca va passar a fabricar pa i pastes tradicionals de Castelló, com ara magdalenes, rosquilletes, rotllos d'anís i ou, panquemao o pastissets de moniato.

Entre els anys 1936 i 1939 el forn d'Adell va passar a mans de l'exèrcit de la República i es va convertir en un forn públic

En acabar la guerra els forners van tornar als seus respectius establiments i Alfredo Adell va tornar a posar-se al capdavant del seu forn.

ESCOLA MUNICIPAL DE DOLÇAINA I TABAL DE CASTELLÓ, 20 ANYS AL SERVEI DEL NOSTRE POBLE

La Federació de Colles

s de Castelló i l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló estem d'enhorabona, ja que la nostra escola celebra enguany el seu 20 aniversari.

Quasi 2000 alumnes han ja passat per la nostra escola des del seu naixement el mes de novembre de l'any 1994, mes en que van començar les classes de dolçaina i tabal sota la direcció de la Colla El Fadri en el col·legi públic Sanchis Yago.

La feina feta és evident gràcies a la qual, els nostres instruments tradicionals per excel·lència, la dolçaina i el tabal, han tornat a conquerir les nostres places i els nostres carrers. Però a més, a nivell institucional, també s'ha treballat molt per a aconseguir que la dolçaina haja pogut entrar al Conservatori Professional de Música Mestre Tàrraga.

Moltíssimes felicitats!

LES AULES

espai **cultural** obert

concerts
arts escèniques
cinema
tallers
exposicions

Plaça de les Aules, 1, 12001. Castelló

Descobreix la **oferta**
cultural de la Diputació

DIPUTACIÓ
D E
CASTELLÓ

T'agradaria gaudir de les nostres tradicions ancestrals?
Ara tens l'oportunitat de fer-ho des de dins de la colla de diablers.

Des de diablers de Castelló t'oferim
l'oportunitat de formar part d'esta
gran família.

Més informació : diablersdecastello@hotmail.com

Diablers De Castelló

@ DiablersdeCS

ESCOLA MUNICIPAL DE DOLÇAINA I TABAL DE CASTELLÓ

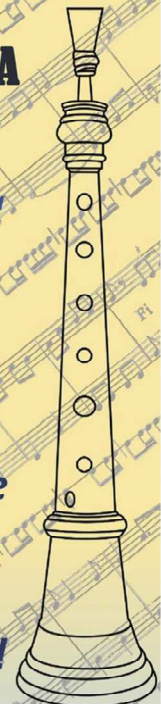
Sempre has vist als dolçainers i tabaleters animant amb la seua música pels carrers i has sentit enveja perquè no saps tocar?

Ja saps tocar però vols millorar els teus coneixements de música tradicional?

Vols viure les Festes de Magdalena des d'un punt de vista que mai havies disfrutat?

**Informa't sobre tot el que
l'EMDITCS et pot oferir a
les nostres xarxes socials!**

ESCOLA MUNICIPAL DE DOLÇAINA
I TABAL DE CASTELLÓ

EMDIT CASTELLÓ
@DolçainaTabalCs

escola.dolcaina.cs@gmail.com